



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Milana Taubera, soudce Vadima Hlavatého a soudkyně Pavly Klusáčkové ve věci

žalobce: **Mgr. D.B.**
bytem xxx

proti

žalované: **Česká advokátní komora**
se sídlem Národní 118/16, Praha 1

o žalobě ze dne 25. 1. 2023 na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Obsah žaloby

1. Žalobou podanou původně u Obvodního soudu pro Prahu 1 se žalobce domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalované spočívajícím v tom, že mu neumožnila složení slibu advokáta a nezapsala jej do seznamu advokátů z důvodu, že nesplňuje podmínku bezúhonnosti.

Shodu s prvopisem potvrzuje M.S.

(K.ř. č. 1 – rozsudek)

2. Soud rozsudkem ze dne 7. 9. 2023, č. j. xxx, žalobě vyhověl a přikázal žalované, aby znovu posoudila žádost žalobce o zápis do seznamu advokátů a aby žalobce, bude-li splňovat i ostatní zákonné podmínky, zapsala do seznamu advokátů. Nejvyšší správní soud následně ke kasační stížnosti žalované rozsudkem ze dne 2. 2. 2024, č. j. xxx zrušil rozsudek zdejšího soudu, přičemž vyslovil závazný právní názor, že žalovaná vyložila a aplikovala podmínku bezúhonnosti stanovenou v § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, způsobem, který nelze označit za svévolný, právo zneužívající či rozporný se zákonem o advokacii a jeho smyslem a účelem.
3. Žalobce v žalobě uvedl, že se v minulosti dopustil trestného činu a po pravomocném odsouzení k podmíněnému trestu odnětí svobody mu bylo žalovanou dne 10. 4. 2017, č. j. P 2/2017-001, uloženo kárné opatření (k tomu viz níže vyjádření žalované) vyškrtnutí ze seznamu advokátů.
4. Žádostí ze dne 9. 8. 2022 požádal žalobce žalovanou o umožnění složení slibu a opětovný zápis do seznamu advokátů. K žádosti připojil výpis z rejstříku trestů, který je bez záznamu, neboť trest uložený rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 8. 2016, sp. zn. xxx, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. xxx, byl zahrazen. Od právní moci kárného rozhodnutí žalované o vyškrtnutí žalobce ze seznamu advokátů uběhla doba pěti let, na žalobce se tedy dle § 35b písm. d) zákona o advokacii hledí, jako by se nedopustil kárného provinění, popř. jako by mu nebylo uloženo kárné opatření.
5. Žalobce byl pozván na jednání představenstva žalované konané dne 10. 10. 2022, kde mu bylo sděleno, že s ohledem na předchozí odsouzení a kárné potrestání není žalobce pro představenstvo žalované osobou bezúhonnou ve smyslu § 5 odst. 1 písm. d) zákona o advokacii, tedy nesplňuje předpoklady pro opětovný zápis do seznamu advokátů. Toto stanovisko si žalobce vyžádal písemně (dopis žalované ze dne 23. 11. 2022).
6. Žalobce nepopíral, že pojem bezúhonnost dle § 5 odst. 1 písm. d) zákona o advokacii nelze vykládat jen coby bezúhonnost trestní, nýbrž i jako bezúhonnost stavovskou (rozsudek Nejvyššího soudu 31. 7. 2018, č. j. 33 Cdo 3603/2017-267). Proto žalobce nežádal o zápis do seznamu advokátů dříve, než uplynula doba pěti let od právní moci rozhodnutí o vyškrtnutí žalobce ze seznamu advokátů.
7. Výklad pojmu „stavovská bezúhonnost“ nemůže záviset pouze na neomezeném uvážení představenstva žalované. To by umožňovalo nerovný přístup k jednotlivým osobám, popíralo by to princip presumpce neviny a v konečném důsledku by bývalý, pravomocně odsouzený advokát mohl být do seznamu advokátů zapsán až po jiné než ze zákona vyplývající době, popř. by do něj nemusel být zapsán nikdy. Žalobce dodal, že je držitelem zbrojního průkazu, u něhož je bezúhonnost podmínkou pro jeho získání.

Vyjádření žalované

8. Žalovaná navrhla žalobu zamítnout. Úvodem podotkla, že její rozhodnutí ze dne 10. 4. 2017, č. j. P 2/2017-001, neukládalo žalobci kárné opatření spočívající ve vyškrtnutí žalobce ze seznamu advokátů. Žalobce byl vyškrtnut ze seznamu advokátů podle § 8 odst. 1 písm. c) zákona o advokacii, neboť byl pravomocně odsouzen za zvlášť závažný zločin zpronevěry podle § 206 odst. 1, 4 písm. b), odst. 5 písm. a) trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v délce tří let s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání pěti let, k trestu zákazu činnosti spočívajícím v zákazu výkonu advokacie a funkce insolvenčního správce na dobu pěti let a k peněžitému trestu ve výši 100 000 Kč. Z tohoto důvodu je nesprávný žalobcův odkaz na § 35b písm. d) zákona o advokacii a související argumentace.
9. Žalovaná setrvala na názoru, že žalobce nesplňuje podmínku bezúhonnosti vyžadovanou pro zápis do seznamu advokátů v § 5 odst. 1 písm. d) zákona o advokacii, což zdůvodnila v dopisu ze dne 23. 11. 2022. Bezúhonnost vyžadovaná v citovaném ustanovení je bezúhonností stavovskou, která je spjata s pojmy mravnosti, spolehlivosti, čestnosti a slušnosti (viz žalobcem odkazovaný rozsudek

sp. zn. 33 Cdo 3603/2017). Ani zahlazením odsouzení, ani uplynutím pěti let od vyškrtnutí ze seznamu advokátů se dle žalované stavovské bezúhonnosti automaticky nenabývá. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2018, č. j. 7 As 269/2018-39, bod 21, nelze bezúhonnost dle § 5 odst. 1 písm. d) zákona o advokacii vykládat pouze jako bezúhonnost v trestněprávním smyslu, nýbrž je nutné přihlídnout k obsahu zákona o advokacii, resp. k jeho cílům. Mimo jiné jde o jeho § 16 a § 17, které ukládají advokátům chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta, postupovat čestně a svědomitě a nesnižovat důstojnost advokátního stavu.

10. K tezi žalobce, že výklad pojmu stavovské bezúhonnosti nelze ponechat na uvážení představenstva žalované, žalovaná znovu odkázala na rozsudek sp. zn. 7 As 269/2018. Dle jeho bodů 15 a 16 zákon o advokacii nekonkretizuje obsah pojmu bezúhonnost, což však neznamená, že by tento neurčitý právní pojem nebyla žalovaná coby orgán veřejné správy oprávněna vyložit (usnesení zvláštního senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 8. 2017, č. j. Konf 28/2014-55) a návazně na to posoudit, zda daná osoba tuto podmínku splňuje.
11. Žalovaná posuzuje každou žádost o zápis do seznamu advokátů individuálně. Jestliže advokát zpronevěří peněžní prostředky, které mu byly svěřeny do úschovy, dopustí se prakticky nejzávažnějšího porušení advokátních povinností, které zásadně zpochybňuje jeho způsobilost jednat poctivě, čestně a svědomitě. Zpronevěra, jíž se žalobce dopustil při výkonu advokacie, je natolik závažným porušením základních povinností advokáta, že nelze připustit, aby žalobce mohl znovu vykonávat advokacii. Obdobné případy významně ohrožují důvěru veřejnosti k advokátnímu stavu a jsou důvodem zpochybňování oprávnění advokátů provádět úschovy peněžních prostředků, jež jsou důležitou součástí několika oblastí advokátních služeb. Jelikož zákon o advokacii neumožňuje, aby žalobce mohl vykonávat advokacii s omezením, které by mu bránilo v přijímání peněz a jiných hodnot do úschovy, pak v zájmu prevence a ochrany potenciálních klientů žalobce není možné jej znovu zapsat do seznamu advokátů, neboť skutek, za který byl odsouzen, prakticky trvale zpochybňuje morální a profesionální vyspělost žalobce nezbytnou pro řádný výkon advokacie.
12. Postup žalované rovněž není popřením presumpce neviny, neboť vina žalobce zvláště závažným zločinem zpronevěry byla vyslovena soudy.

Další vyjádření

13. Žalobce v reakci na rozsudek sp. zn. xxx sdělil, že byl v mezidobí zapsán do seznamu advokátů a následně opět vyškrtnut, načež uvedl další skutkové okolnosti věci. Žádnému z jeho klientů nevznikla škoda, neboť veškeré finanční prostředky vrátil ještě před zahájením trestního stíhání. Jednání žalobce nebylo jeho spolupracovníky a klienty vnímáno jako ohrožující důstojnost a vážnost advokátního stavu. Žalobce coby advokát realizoval stovky bezproblémových úschov, provozoval svou praxi cca 20 let, přičemž nebyl kárně postižen, a není proti němu vedeno trestní ani přestupkové řízení. Od spáchání trestného činu uplynulo 10, resp. 11 let, od odsouzení 8 let. Když se žalobce v roce 2016 dotazoval na možnost zápisu, bylo mu sděleno, že bude zapsán po vykonání trestu. Žalobce připisoval změnu praxe žalované recentním případům zpronevěr advokátních úschov a dovozoval, že mu žalovaná znemožnila výkon advokacie na doživotí.

Jednání před soudem

14. Při jednání dne 4. 9. 2023 žalobce i žalovaná setrvali na svých procesních stanoviscích, odkázali na svá písemná podání a shrnuli svou argumentaci. Žalobce akcentoval, že odsuzující rozsudky nezahrnují náhradu škody, neboť ještě před zahájením trestního řízení byly dotčené peněžní prostředky klientům vráceny. Žalovaná opáčila, že žalobce zpronevěrou jedné ze svěřených úschov sanoval jiného poškozeného klienta, přičemž takový postup danému advokátovi umožňuje kamuflovat poškozování klientů, což ohrožuje důvěru v advokátní stav. Soud provedl důkazy konstatací obsahu výroků odsuzujících rozsudků.

15. Při jednání dne 20. 5. 2024 soud shrnul průběh soudního řízení a předchozího ústního jednání, včetně během něj provedeného dokazování, neboť došlo ke změně ve složení senátu. Soud pak provedl dokazování rozhodnutím představenstva žalované ze dne 11. 3. 2024, č. j. P 7/2024-0008, jímž byl žalobce dle § 8 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii vyškrtnut ze seznamu advokátů. Odůvodnění tohoto rozhodnutí žalobce označil za nedostatečné a zkreslující. Akcentoval, že škoda jeho klientům vznikla ve smyslu trestního práva, leč byla nahrazena, fakticky jim tak nevznikla. Následně zopakoval svou argumentaci z vyjádření reagujícího na rozsudek sp. zn. xxx. Žalovaná měla za to, že se žalobce snaží svou zpronevěru bagatelizovat poukazem na závažnější případy. Žalobci sice byl uložen trest pod dolní hranicí sazby, nešlo ovšem o trest zanedbatelný. Žalovaná ke sdělení žalobce, že bez problémů prováděl stovky advokátních úschov, podotkla, že to nesouhlasí s elektronickou knihou úschov.

Posouzení žaloby soudem

16. Předně soud konstatuje, že s ohledem na skutečnost, že soud rozsudkem ze dne 7. 9. 2023, č. j. xxx, žalobě vyhověl a žalobce byl na základě své žádosti ze dne 9. 8. 2022 zapsán ke dni 16. 10. 2023 do seznamu advokátů, došlo k tomuto dni k ukončení zásahu. Žaloba koncipovaná jako zápůrčí se tím *de facto* stala žalobou čistě deklaratorní. Na uvedeném nic nemění okolnost, že byl žalobce ke dni 11. 3. 2024 opětovně vyškrtnut ze seznamu advokátů. Žádost žalobce ze dne 9. 8. 2022 byla konzumována jeho zápisem do seznamu advokátů dne 16. 10. 2023, žalobce by tedy musel podat novou žádost. Žalobce nesdělil, že by se tak stalo, nadto by nová žádost ani nemohla být předmětem tohoto řízení. Stejně tak nemůže být předmětem tohoto řízení rozhodnutí představenstva žalované ze dne 11. 3. 2024, č. j. P 7/2024-0008. K opětovnému vyškrtnutí žalobce ze seznamu advokátů došlo na základě správního rozhodnutí, proti němuž může žalobce brojit samostatnou žalobou.
17. Soud tedy dle § 87 odst. 1 část věty za středníkem zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), vycházel ze skutkového stavu, který tu byl v době zásahu.
18. Po posouzení věci soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
19. Podle § 5 odst. 1 zákona o advokacii запиše žalovaná na základě písemné žádosti do seznamu advokátů každého, kdo kumulativně splní tam uvedené podmínky, přičemž dle písm. d) citovaného ustanovení je jednou z těchto podmínek bezúhonnost.
20. Soud je vázaný právním názorem vysloveným v rozsudku sp. zn. xxx. Nejvyšší správní soud v jeho bodech 17 a násl. konstatoval, že žalovaná byla oprávněna vyložit neurčitý právní pojem „bezúhonnost“ obsažený v § 5 odst. 1 písm. d) zákona o advokacii a že tento výklad podléhá plnému soudnímu přezkumu, přičemž § 5 odst. 1 písm. d) zákona o advokacii zahrnuje kromě bezúhonnosti v trestněprávním smyslu i bezúhonnost „stavovskou“. Bezúhonným je žadatel o zápis do seznamu advokátů teprve tehdy, přistoupí-li k trestní bezúhonnosti též absence pochybností o jeho občanské, mravní a profesní zachovalosti, respektive jeho čestnosti a svědomitosti ve smyslu § 16 a § 17 zákona o advokacii.
21. Nejvyšší správní soud přisvědčil žalované, že zpronevěra finančních prostředků uložených do advokátní úschovy představuje jedno z nejzávažnějších porušení povinností, kterých se advokát může dopustit. Takové jednání jde přímo proti smyslu výkonu funkce advokáta, jenž je založen na důvěře a hájení zájmů klienta. Je bezpředmětné, že žalobce finanční prostředky svým klientům nakonec vrátil, neboť to nemělo vliv ani na spáchání trestného činu zpronevěry. Stále šlo o mimořádně závažné porušení advokátních povinností, které narušilo důvěru veřejnosti v advokátní úschovy a advokáty. Žalobce nejenže spáchal zvlášť závažný zločin zpronevěry, ale současně porušil pravidla profesionální etiky dle § 16 a § 17 zákona o advokacii. Žalovaná tedy byla oprávněna při posuzování bezúhonnosti žalobce zohlednit i jeho dříve spáchaný trestný čin, třebaže již byl zahlazen. Žalobce vykonáním trestu zákazu činnosti výkonu advokacie, resp. zahlazením odsouzení nabytí toliko možnost žádat o zápis na seznam advokátů, nikoli nárok stát se

znovu advokátem s plnou trestněprávní i „stavovskou“ bezúhonností. Nejvyšší správní soud poukázal na to, že by bylo absurdní, aby byla žalovaná oprávněna pro chybějící „stavovskou“ bezúhonnost odepřít zápis na seznam advokátů žadateli, jenž se dopustil pouze kárného provinění (rozsudek sp. zn. 7 As 269/2018), avšak současně by byla povinna zapsat na seznam advokátů žadatele, který se dopustil zločinu zpronevěry advokátní úschovy.

22. Nejvyšší správní soud uzavřel, že žalovaná vyložila a aplikovala podmínku bezúhonnosti stanovenou v § 5 odst. 1 písm. d) zákona o advokacii způsobem, který nelze označit za svévolný, právo zneužívající či rozporný se zákonem o advokacii a jeho smyslem a účelem. Dodal, že v tomto případě není namístě žalované podsouvat, že žalobci znemožnila výkon advokacie na doživotí, ani předem stanovovat (či žalovanou nutit, aby stanovila) přísliby, kdy žalobce bezúhonnost znovu nabude.
23. Soud konstatuje, že z rozsudku sp. zn. xxx zcela jednoznačně plyne, že žalovaná v projednávaném případě postupovala v souladu se zákonem. Nejvyšší správní soud při přezkumu rozsudku zdejšího soudu vycházel ze skutkového stavu, který existoval ke dni vydání rozsudku zdejšího soudu, tj. ke dni 7. 9. 2023 (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2014, č. j. 7 Ans 10/2012-46, Sb. NSS 3013/2014, jehož závěry vztahující se k nečinnosti žalobě jsou plně aplikovatelné i na zásahovou žalobu, § 87 odst. 1 s. ř. s.). Zásah byl ukončen dne 16. 10. 2023 zápisem žalobce do seznamu advokátů, k tomuto dni proto soud nyní posuzuje žalobu. Přestože je mezi těmito dvěma daty časový rozestup cca 5 týdnů, soud má za to, že je pro posouzení věci naprosto zanedbatelný a nemůže mít žádný vliv na platnost a závaznost závěrů rozsudku sp. zn. xxx.
24. K tezi žalobce z jeho vyjádření reagujícího na rozsudek sp. zn. xxx se tudíž soud nevyjadřuje. Z výše uvedeného shrnutí tohoto rozsudku je patrné, že se Nejvyšší správní soud zabýval všemi podstatnými okolnostmi případu, tedy povahou profesní bezúhonnosti a závažností protiprávního jednání žalobce (včetně toho, že vrácení prostředků klientům je irelevantní). Ač se Nejvyšší správní soud výslovně nevyjádřil k době uplynulé od protiprávního jednání žalobce, lze z celkového kontextu jeho rozsudku dovodit, že dostatečná doba pro nabytí profesní bezúhonnosti u žalobce ještě neuplynula. Ostatní žalobcem tvrzené okolnosti, např. to, že nebyl nikdy kárně trestán a že mu žalovaná v roce 2016 přislíbila zápis do seznamu advokátů po vykonání trestu, soud považuje za podružné a nerozhodné. Možno dodat, že kritéria pro posouzení bezúhonnosti žadatelů o zápis do seznamu advokátů, která Nejvyšší správní soud uvedl v bodu 27 rozsudku sp. zn. xxx, byla zmíněna jakožto obecná měřítko pro posuzování obdobných případů, a nikoli kvůli tomu, aby byla jejich prismalem znovu posuzována projednávaná věc.

Závěr

25. Soud tedy neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 87 odst. 3 s. ř. s. zamítl.
26. Protože žalobce nebyl ve sporu úspěšný a žalované žádné účelně vynaložené náklady v řízení nevznikly, soud ve druhém výroku rozsudku v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost, jen je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu [§ 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.].

V takovém případě je třeba kasační stížnost podat ve lhůtě dvou týdnů ode dne doručení písemného vyhotovení rozsudku. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Shodu s prvopisem potvrzuje M.S.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 20. května 2024

Mgr. Milan Tauber v.r.
předseda senátu